

GÜMÜŞHANE İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/44

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.08.2022 tarihli ve 2022/535 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
1. GİRİŞ.....	1
2. NEZARETHANELERDE YAPILAN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER....	2
2.1. GÜMÜŞHANE İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ ANA BİNASINDA YER ALAN NEZARETHANELER.....	3
2.2. GÜMÜŞHANE İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ ŞEHİT OLGUN GÜLAY EK HİZMET BİNASINDA YER ALAN NEZARETHANELER	6
3. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	9
3.1. <i>İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNE YÖNELİK (ORTAK) DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER</i>	10

KISALTMALAR

AIÖK	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
BM	: Birleşmiş Milletler
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
cm	: Santimetre
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK) 6701 sayılı Kanun'un Amaç ve Kapsam başlıklı birinci maddesinde belirtildiği gibi; “insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere” kurulmuştur.

2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'ın amacı: “bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”¹

3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı maddesi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendi uyarınca UÖM: “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi” ifade etmektedir.

4. Suç işlediği şüphesi somut delillerin varlığı ile kuvvetle muhtemel olan kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 4.12.2004 tarih, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)'muzda düzenlenmiştir. CMK'nın 99'uncu maddesine göre; “gözümlüne alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözümlüne ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözümlüne alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözümlüne alınan

¹ Birleşmiş Milletler (BM), Genel Kurul, İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme'nin Ek İhtiyari Protokolü, 39/46, para. 1.

kişiyi hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kuralların yönetmelikle gösterileceği” hükme bağlanmıştır.

5. 01.06.2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmelik’in 4’üncü maddesi mucibince nezarethane; “*şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri*” ifade eder şeklinde tanımlanmıştır.

6. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-j bendine göre; Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görev ve yetkisini haiz olduğu hükme bağlanmıştır. Kanununun TİHEK’e yüklediği bu görev ve yetki gereğince, Gümüşhane İl Emniyet Müdürlüğü nezarethanelerine Kurumumuz tarafından 12.05.2022 tarihinde heyet halinde habersiz bir ziyaret gerçekleştirilmiştir.

7. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 18.01.2022 tarih, 2022/43 sayılı kararı ve 05.05.2022 tarih, 9863 sayılı TİHEK Başkanlık oluru ile ziyaret heyeti oluşturulmuş, 12.05.2022 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret heyetinde; ... yer almıştır.

8. İş bu rapor, TİHEK tarafından 6701 sayılı Kanun’un 9/1-j maddesi ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 96/3 maddesine istinaden, Gümüşhane İl Emniyet Müdürlüğü izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

2. NEZARETHANELERDE YAPILAN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

9. Ziyaret ilk olarak Gümüşhane İl Emniyet Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede; TİHEK Heyeti tarafından, ulusal önleme mekanizması, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş, İl Müdürlüğü ile ilgili genel bilgiler edinilmiştir. Görüşmenin ardından Heyet, sırasıyla İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde bulunan nezarethaneler ile İl Emniyet Müdürlüğü Şehit Olgun Gülay Ek Hizmet Binasında bulunan nezarethaneleri ziyaret etmiştir. Ziyaretlerin sonunda Gümüşhane İl Emniyet Müdürü ile son görüşme yapılarak ziyaret sonlandırılmıştır.

10. İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren; Asayiş Şube Müdürlüğü'nün kullanımına ait olan nezarethaneler ana binada yer alırken, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü ve Köprübaşı Polis Merkez Amirliğine ait olan nezarethaneler ek binada hizmet vermektedir.

11. Ziyaret sırasında İl Emniyet Müdürlüğü ana bina ve ek binasında bulunan hiçbir nezarethanede tutulan olmadığı gözlemlenmiştir.

2.1. GÜMÜŞHANE İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ ANA BİNASINDA YER ALAN NEZARETHANELER

12. Asayiş Şube Müdürlüğü, İl Emniyet Müdürlüğü ana hizmet binasında yer almaktadır. Asayiş Şube Müdürlüğü'nün bulunduğu katta 2 nezarethane odası, bodrum katında ise 1 nezarethane odası olmak üzere toplamda 3 nezarethane odası bulunmaktadır. Asayiş Şube Müdürlüğü'nün olduğu katta bulunan 2 nezarethane odasının ölçüleri aynı olup boyu 300 cm, eni 235 cm ve yüksekliği 270 cm'dir. Bodrum katında yer alan nezarethane odasının ise boyu 490 cm, eni 300 cm ve yüksekliği 280 cm'dir. Üst katta yer alan nezarethane odaları 2 kişilik, bodrum katında yer alan nezarethane ise 3 kişilik kapasiteye sahiptir.

13. İdare tarafından, bodrum katta yer alan nezarethane odasının kullanılmadığı, üst katta yer alan nezarethane odalarının dolu olması halinde buranın kullanıldığı ancak ilde çok büyük bir gözaltı operasyonu olmadığı sürece üst kattaki nezarethane odalarının yeterli olduğu ifade edilmiştir.

14. İdare tarafından, Çocuk Şube Müdürlüğü bünyesinde nezarethane bulunmadığı, çocuk tutulan olması durumunda 18 yaşından büyük tutululardan ayrı olarak Asayiş Şube Müdürlüğüne ait nezarethanelerin kullanıldığı, çocuk tutululularla ilgili tüm işlemlerin Çocuk Şube Müdürlüğü tarafından yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır.

15. İdare, üst katta yer alan nezarethane odalarından birinin kadınlara tahsis edildiğini ifade etmiş ancak, Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede odaların girişlerinde bu duruma dair herhangi bir tabela veya işaret olmadığı gözlemlenmiştir. Heyetimizce İdareye; söz konusu tabela ve işaretlerin konulması gerektiği uyarısı yapılmıştır.

16. Nezarethane odalarında yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yeri bulunduğu gözlenmiş, oturma alanlarının yumuşak ve silinebilir kumaş şilte ile kaplı ve tutululuların rahatlıkla uyuyabileceği özelliğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

17. Odalarda kapasitesiyle eşdeğer sayıda battaniye olduğu, ısıtma için İl Emniyet Müdürlüğünde bulunan merkezi kalorifer sisteminin kullanıldığı havalandırmanın demir parmaklıklı oda kapıları aracılığı ile sağlandığı, nezarethane odalarının doğal ışık aldığı ancak bodrum katta bulunan nezarethanenin ise doğal ışık almadığı görülmüştür. Bununla birlikte nezarethane odalarının yapay aydınlatmasının ise koridorlardan oda içlerine verilen projektörlerle sağlandığı gözlemlenmiştir. Ziyaret Heyetinin yaptığı incelemelerde projektör sistemlerinden bir tanesinin çalışmadığı tespit edilmiş; heyetimizce bu durum İdareye bildirilmiş olup daha sonra gönderilen bilgi, belge ve fotoğraflardan çalışmayan projektör sisteminin tamirinin yapılarak kullanılabilir hale getirildiği anlaşılmıştır.

18. Üst kattaki nezarethane bölümünde 1 adet tuvalet, 1 adet banyo ve 1 adet lavabo bulunduğu, engelli bireylerin kullanımına uygun banyo, tuvalet ve lavabo mevcut olmadığı, lavaboda sabun ve peçete gibi hijyen ürünlerinin mevcut, banyo/lavabo musluklarının akar vaziyette olduğu, yeteri kadar sıcak su imkânının olduğu ve sıcak suyun elektrikli şofben ile sağlandığı gözlemlenmiştir.

19. Bodrum kattaki nezarethane bölümünde de 1 adet tuvalet, 1 adet banyo ve 1 adet lavabo bulunduğu, bunların aynı yerde bulunduğu birbirlerinden bağımsız olmadığı, engelli bireylerin kullanımına uygun banyo, tuvalet ve lavabo mevcut olmadığı, lavaboda sabunun bulunmadığı ayrıca banyo duş hortumunun duş başlığının olmadığı görülmüştür. Heyetimizce bu durum İdareye bildirilmiş olup daha sonra gönderilen bilgi, belge ve fotoğraflardan lavabolara sabun konulduğu, eksik olan duş başlığının temin edilerek kullanıma hazır hale getirildiği anlaşılmıştır.

20. İdare, nezarethane, tuvalet ve banyoların temizliğinin temizlikten sorumlu personel tarafından haftalık olarak yapıldığını, tutulan olması durumunda tutulanların sevk işlemlerinin yapılmasından sonra da temizliğin yapıldığını; ayrıca nezarethaneye her tutulan giriş çıkışının ardından nezarethanenin düzenli olarak dezenfekte edildiğini belirtmiştir. Yapılan incelemelerde genel olarak nezarethane odaları, tuvalet ve banyoların temiz olduğu görülmüştür.

21. Tutulanlara verilen battaniye, yastık gibi ürünlerin her tutulanın sevkinin ardından değiştirildiği, bu ürünlerin tutulanların kullanımı sonrasında yıkanmak üzere Gümüşhane Kredi ve Yurtlar Kurumu Yurduna gönderildiği ifade edilmiştir.

22. Tutulanların içme suyu ihtiyacının polis evinden temin edilen pet şişe sularla sağlandığı; yemek ihtiyacının ise günlük en az iki öğün ve talep halinde üç öğün şeklinde polis evinden getirilen kumanyalarla karşılandığı, bununla birlikte tutulan kişinin girişte yapılan doktor muayenesinde belirtmesi halinde diyet, vegan, vejeteryan vb. menülerinde imkanlar dahilinde kumanyalara eklendiği; kantin ve market ihtiyaçlarının ise görevli personel tarafından temin edildiği bilgisi paylaşılmıştır.

23. Müdürlükte 2 adet ifade odası olduğu bu odaların 24 saat kamera ile kayıt altına alındığı, ayrı bir müdafî görüşme odasının bulunmadığı, müdafî görüşme odası olarak idari büro amirliğine ait odanın kullanıldığı ifade edilmiştir.

24. Nezarethane talimatnamesinin anlaşılır şekilde nezarethane koridorunda asılı olduğu görülmüş olup tutulanların yabancı dillerde bilgilendirecek broşürlerin olmadığı ayrıca şüpheli ve sanık hakları formlarının da farklı dillerde bulunmadığı tespit edilmiştir. Heyetimizce bu durum İdareye bildirilmiş olup daha sonra gönderilen bilgi, belge ve fotoğraflardan çeşitli dillerde (İngilizce, Almanca, Fransızca, Arapça ve Rusça) şüpheli ve sanık hakları formlarının koridorlarda bulunan panolara asılmış oldukları görülmüştür.

25. Yabancı uyruklu tutulan olması durumunda il göç idaresi müdürlüğü ile irtibat kurularak tercüman tahsis edildiği ifade edilmiştir.

26. Acil tıbbî müdahale gerektiren durumlarda, tutulanlara ilk müdahalenin ilk yardım eğitimi alan personel tarafından yapıldığı, ardından da 112 Acil Çağrı Merkezinden yararlanıldığı, sürekli ilaç kullanan tutulan olması halinde, tutulananın bu durumu ilk doktor muayenesinde bildirmiş olması ve doktor tarafından da uygun görülmesi halinde tutulana ait ilaçların kullanımına izin verildiği ve bu durumun tutanak altına alındığı ifade edilmiştir.

27. Yapılan incelemelerde üst katta ve bodrum katta yer alan nezarethane girişlerinde ecza dolaplarının bulunmadığı görülmüştür. Heyetimizce bu durum İdareye bildirilmiş olup daha sonra gönderilen bilgi, belge ve fotoğraflardan hem üst kat nezarethane girişine hem de bodrum katta yer alan nezarethane girişine ecza dolaplarının konulduğu anlaşılmıştır.

28. Heyetimizce, Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter kayıtlarının görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından incelendiği, Cumhuriyet Savcısının söz konusu deftere “Nezarethane ve nezarethane defteri yerinde incelenmekle usule uygun olduğu görüldü.” şeklinde belirli aralıklarla imzalı notlar düştüğü, kayıtlarda herhangi bir eksiklik olmadığı,

gözetim süreleri dâhil tüm bilgilerin düzenli şekilde deftere işlendiği, kayıtların düzenli tutulduğu görülmüştür.

29. Üst katta yer alan nezarethanede, 6 adet güvenlik kamerasının 24 saat esasına göre kayıt yapmakta olduğu, kamera kayıtlarının geriye dönük 3 ay süreyle tutulduğu, kameraların izlenmesi amacıyla bir oda ayrıldığı, tutulan olması durumunda bir personelin kamera odasında görevlendirildiği bilgisi paylaşılmıştır. Bodrum katta yer alan nezarethanede ise 1 kamera bulunduğu, kameranın 24 saat esasına göre kayıt yaptığı, bu kayıtların Koruma Şube Müdürlüğüne izlenebildiği tespit edilmiştir.

30. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemelerde, nezarethane odalarındaki kameralarda kör nokta bulunmadığı, kameraların kapı girişlerini ve odaların içerisini net bir şekilde gösterdiği ve kamera kayıtlarının geçmişe dönük olarak 3 aya kadar izlenebildiği gözlemlenmiştir. Ancak geçmişe dönük kamera görüntülerinin izlenmesinde ve anlık kayıtların izlenmesinde ekran donmalarının yaşandığı, sistemin çok yavaş olduğu ve bilgisayar ekranlarının çok küçük olduğu görülmüştür.

31. Nezarethanede görevli yeteri sayıda erkek ve kadın personelin bulunduğu, acil olarak kadın personele ihtiyaç duyulması halinde ise aylık olarak hazırlanan nöbetçi kadın personel listesinden ihtiyaçların giderildiği bilgisi paylaşılmıştır.

32. İl Emniyet Müdürlüğünde görevli tüm personelin yüz yüze ve uzaktan eğitim yöntemiyle insan hakları alanında eğitim aldığı ayrıca “Polisin Halkla İlişkileri ve Davranış Şekilleri” başlıklı seminere katılım sağladığı ve tüm personelin ilk yardım eğitimi aldığı belirtilmiştir.

2.2. GÜMÜŞHANE İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ ŞEHİT OLGUN GÜLAY EK HİZMET BİNASINDA YER ALAN NEZARETHANELER

33. Ek hizmet binasında yan yana olmak üzere 1 tanesi Terörle Mücadele Şube Müdürlüğüne, 1 tanesi Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğüne ve 1 tanesi de Köprübaşı Polis Merkezi Amirliğine ait olmak üzere toplam 3 adet nezarethane odası bulunmaktadır.

34. Nezarethane odalarının ölçüleri aynı olup boyu 410 cm, eni 278 cm ve yüksekliği 386 cm olup her bir nezarethane odasının kapasitesi 4 kişidir.

35. Nezarethane odalarının girişlerinde odaların hangi şubenin sorumluluğunda olduğuna dair bir tabela ya da işaretin bulunmadığı tespit edilmiştir. Heyetimizce bu durum İdareye bildirilmiş olup daha sonra gönderilen bilgi, belge ve fotoğraflardan ilgili tabelaların kapı girişlerine asılmış oldukları görülmüştür.

36. Nezarethane odalarında yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yeri bulunduğu gözlenmiş, oturma alanlarının yumuşak ve silinebilir kumaş şilte ile kaplı ve tutulanların rahatlıkla uyuyabileceği özelliğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

37. Odalarda kapasitesiyle eşdeğer sayıda battaniye olduğu, ısıtma için İl Emniyet Müdürlüğü Ek Hizmet Binasında bulunan merkezi kalorifer sisteminin kullanıldığı, doğal havalandırma ve doğal ışığın nezarethane odalarının tavana yakın duvar bölümlerinde ki parmaklıklı pencerelerden sağlandığı bunun yanında yapay havalandırma sisteminin mevcut olduğu, yapay aydınlatmanın ise koridorlarda bulunan ışık sistemi ile sağlandığı gözlemlenmiştir. İdare havalandırma, aydınlatma, ısıtma ve soğutma sistemlerinin isteğe göre ayarlanabildiği bilgisini paylaşmıştır.

38. Nezarethanelerin olduğu bölümde, kadın tutulanların kullanımı için 1 adet tuvalet, 1 adet banyo ve 1 adet lavabo; yine erkek tutulanların kullanımı için de 1 adet tuvalet, 1 adet banyo ve 1 adet lavabonun bulunduğu; engelli bireylerin kullanımına uygun banyo, tuvalet ve lavabo mevcut olmadığı, lavaboda sabun ve peçete gibi hijyen ürünlerinin mevcut, lavabo suyunun akar vaziyette olduğu ancak sıcak suyun akmadığı gözlemlenmiştir.

39. İdare, nezarethane, tuvalet ve banyoların temizliğinin, temizlikten sorumlu personel tarafından haftalık olarak yapıldığını, tutulan olması durumunda tutulanların giriş işlemlerinden önce ve sevk işlemlerinin yapılmasından sonra da temizliğin yapıldığını ayrıca nezarethanelerin dezenfektan işlemlerinin rutin olarak yapıldığını aktarmıştır. Yapılan incelemelerde genel olarak nezarethane odaları, tuvalet ve banyoların temiz olduğu görülmüştür.

40. Tutulanlara verilen battaniye, yastık gibi ürünlerin her tutulanın sevkinin ardından değiştirildiği, bu ürünlerin tutulanların kullanımı sonrasında yıkanmak üzere Gümüşhane Kredi ve Yurtlar Kurumu Yurduna gönderildiği ifade edilmiştir.

41. Tutulanların içme suyu ihtiyacının polis evinden temin edilen pet şişe sularla sağlandığı, yemeklerin ise günlük üç öğün olacak şekilde polis evinden getirilen kumanyalarla karşılandığı, bununla birlikte tutulanın girişte yapılan doktor muayenesinde belirtmesi halinde diyet, vegan,

vejeteryan vb. menülerinde imkanlar dahilinde yerine getirildiği; kantin ve market ihtiyaçlarının ise görevli personel tarafından temin edildiği belirtilmiştir.

42. Nezarethanenin bulunduğu bölümde ifade odasının bulunmadığı, bina içerisinde farklı yerlerde olmak üzere Terörle Mücadele Şube Müdürlüğüne ait 2, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğüne ait 1 ve Köprübaşı Polis Merkezi Amirliğine ait 1 adet olmak üzere toplam 4 adet ifade odası bulunduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte nezarethanenin bulunduğu bölümde, 1 adet müdafî görüşme odasının olduğu, bu odanın 24 saat kamera ile kayıt altına alındığı odada yeteri sayıda masa ve sandalyenin bulunduğu görülmüştür. Ayrıca müdafî görüşme odasında bulunan kameranın ses kayıt alma özelliğinin bulunmadığı belirtilmiş, yapılan incelemelerde kameranın ses kaydı almadığı heyetimizce anlaşılmıştır.

43. Nezarethane talimatnamesinin anlaşılır şekilde nezarethane koridorunda asılı olduğu görülmüş olup, yabancı bir dilde tutulanları bilgilendirecek bir broşürün olmadığı, ayrıca şüpheli ve sanık hakları formlarının da farklı dillerde bulunmadığı tespit edilmiştir.

44. Yabancı uyruklu tutulan olması durumunda, Cumhuriyet Başsavcılığı bünyesinde bulunan yeminli tercüman listesinden tercüman talep edildiği, bahse konu listede gerekli tercümanın bulunmaması halinde il göç idaresi müdürlüğü ile irtibat kurularak tercüman tahsis edildiği ifade edilmiştir.

45. Acil tıbbî müdahale gerektiren durumlarda, tutulanlara ilk müdahalenin ilk yardım eğitimi alan personel tarafından yapıldığı, ardından da 112 Acil Çağrı Merkezinden yararlanıldığı; sürekli ilaç kullanan tutulan olması halinde, tutulananın bu durumu ilk doktor muayenesinde bildirmiş olması ve doktor tarafından da uygun görülmesi halinde tutulana ait ilaçların kullanımına izin verildiği, tutulananın yanında ilacın bulunmaması halinde doktor reçetesi ile ilacın eczaneden alındığı ve tüm bu durumların tutanak altına alındığı ifade edilmiştir.

46. Yapılan incelemelerde nezarethane girişlerinde ecza dolaplarının bulunmadığı görülmüştür.

47. Heyetimizce, Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter kayıtlarının görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından incelendiği, Cumhuriyet Savcısının söz konusu deftere “Nezarethane ve nezarethane defteri yerinde incelenmekle usule uygun olduğu görüldü.” şeklinde belirli aralıklarla imzalı notlar düştüğü, kayıtlarda herhangi bir eksiklik olmadığı, gözaltı süreleri dâhil tüm bilgilerin düzenli şekilde deftere işlendiği, kayıtların düzenli tutulduğu görülmüştür.

48. Nezarethanede 7 adet güvenlik kamerasının 24 saat esasına göre kayıt yaptığı, kamera kayıtlarının geriye dönük 2 ay süreyle tutulduğu kameraların izlenmesi amacıyla bir oda ayrıldığı gözlemlenmiş olup, İdare tutulan olması durumunda bir personelin kamera odasında görevlendirildiğini belirtmiştir. İdare ayrıca nezarethanede tutulan olması durumunda nezarethanelerin içini görecektir şekilde tasarlanan camlı bölümde nöbetçi memurların bulunduğunu, tutulanların buradan da izlendiğini ifade etmiştir.

49. Yerinde yapılan incelemelerde, nezarethane odalarındaki kameralarda kör nokta bulunmadığı, kameraların kapı girişlerini ve odaların içerisini net gösterdiği gözlemlenmiş olup kamera kayıtlarının geçmişe dönük olarak 2 aya kadar izlenebildiği heyetimizce görülmüştür. Ancak geçmişe dönük kamera görüntülerinin izlenmesinde ve anlık kayıtların izlenmesinde ekran donmalarının yaşandığı, sistemin çok yavaş olduğu ve bilgisayar ekranlarının çok küçük olduğu görülmüştür. Bu durum görevli personel tarafından da, elektronik ürünlerin soğutma sistemlerinin yetersiz kaldığı, bilgisayar ekranlarının donması ve sistemsel sorunların yaşanabildiği şeklinde ifade edilmiştir.

50. Nezarethanede yeteri sayıda görevli erkek ve kadın personelin bulunduğu, acil olarak kadın personele ihtiyaç duyulması halinde aylık olarak hazırlanan nöbetçi kadın personel listesinden ihtiyaçların giderildiği bilgisi paylaşılmıştır.

51. İl Emniyet Müdürlüğünde görevli tüm personelin yüz yüze ve uzaktan eğitim yöntemiyle insan hakları alanında eğitim aldıkları ayrıca “Polisin Halkla İlişkileri ve Davranış Şekilleri” başlıklı seminere katılım sağladıkları belirtilmiştir.

3. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

52. TİHEK’in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır. Müdürlük tarafından, ziyaret heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmış, kısa süre içerisinde yerine getirilebilecek mevcut eksiklikler yerine getirilmiş, gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede, hem İl Emniyet Müdürlüğü hem de Ek Hizmet Binası İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği işbirliğine açık tutumları ziyaret Heyetimiz tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

3.1. İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNE YÖNELİK (ORTAK) DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

53. Ziyaret edilen her iki merkezde de “Sanık Hakları Formu” ve “Nezarethane Talimatı” dışında kişileri bilgilendirici herhangi bir broşür, kitapçık gibi materyal ile yabancı uyruklu tutulanlar için anlayacakları dilde haklarını gösteren yazılı herhangi bir form bulunmadığı tespitimiz göz önüne alındığında AİÖK’nin “Polis nezaretine alınan kişilere gecikme olmadan ve anladıkları bir dilde hakları konusunda sarıh olarak bilgi verilmesi şarttır”² tavsiyesi uyarınca gözaltına alınan kişiler için bilgilendirici broşür, kitapçık, form gibi materyallerin şahısların anlayacakları dillerde görünür yerlere asılması,

54. Nezarethane odalarının girişinde odaların hangi cinsiyet grubuna tahsis edildiğini belirten işaret ve tabelaların olmadığı düşünüldüğünde; nezarethane odalarının girişine odanın hangi cinsiyet grubuna tahsis edildiğine ilişkin işaret ve tabelaların asılması;

55. Ziyaret edilen tüm Müdürlüklerde gözaltında bulunan engelli bireyler için banyolarda klozet bulunmadığı, tuvalet, lavabo ve banyo bölümlerinde tutunma barı gibi kolaylaştırıcı fiziki donanım olmadığı göz önüne alındığında, BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 14’üncü maddesinde yer alan; “Taraf Devletler engelli kişiler eğer herhangi bir süreç sonunda özgürlüklerinden mahrum edildiyse; bunun diğer bireylerle eşit koşullar altında yapılmasını; engellilerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak güvencelere sahip olmasını ve makul düzenlemeye ilişkin hükümler dâhil olmak üzere Sözleşme'nin hedefleri ve ilkeleriyle uyumlu muamele görmesini sağlar.”³ hükmü uyarınca tüm Müdürlük nezarethanelerinde engelli dostu uygulamalar başlatılarak engellilere uygun hale getirilmesi,

56. Ek hizmet binası nezarethanelerinde bulunan banyolarda akmadığı tespit edilen sıcak suyun akar hale getirilmesi,

57. Ek hizmet binasında bulunan nezarethane girişlerine ecza dolaplarının yerleştirilmesi,

58. “Hem polis tarafından kötü muameleyle maruz kalan kişilerin, hem de fiziksel olarak kötü muamele yaptıkları veya psikolojik baskı uyguladıkları yönünde haksız suçlamalara maruz

² Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 9, para. 16.

³ Birleşmiş Milletler (BM), Genel Kurul, *Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme*, A/RES/61/106 (2006), m.14.

kalan polis memurlarının çıkarına olacak şekilde suiistimallerin önlenmesi ve belgelendirilebilirliğin sağlanması açısından”⁴ İl Emniyet Müdürlüğü ve Ek Hizmet Binası nezarethanelerinde yer alan kameraların izlendiği bilgisayarların ekran donması, aşırı ısınma gibi olumsuzluklara mahal vermeyecek şekilde yenileri ile değiştirilmesi, ayrıca bilgisayar ekranlarından tüm kameraların izlenmesini aynı anda mümkün kılacak şekilde görüntü kalitesi yüksek büyük TV ekranları ile değiştirilmesi,

59. AİÖK’nin “Şüphelilerin sorgulanması, tatminkâr bir biçimde yapılabilmesi için özel eğitim gerektiren ve uzmanların yapması gereken bir iştir. İlk olarak ve özellikle, sorgulamanın amacının tam olarak ne olduğu kesin olarak belirlenmelidir; amaç, sorgulamayı yapan memurların gözünde suçlu olduğu varsayılan bir kişinin itiraf etmesini sağlamak değil, incelenmekte olan konu hakkında gerçekleri öğrenmek için doğru ve güvenilir bilgilere ulaşmak olmalıdır. Şüphelilerin sorgulanması sırasında uygulanacak davranış kurallarının belirlenmesi, kolluk kuvvetlerinin uygun eğitimi almasına ek olarak, yukarıda belirtilen amaca uymalarını çok kolaylaştıracaktır.”⁵ tavsiyesi uyarınca; Müdürlüklerde görev yapan personelin hizmet içi eğitim müfredatına, insan hakları ile BM’nin İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi İstanbul Protokolü dahil olmak üzere işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgelendirme konularının dâhil edilmesi;

Tavsiye edilmektedir.

⁴ Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 10, para. 36.

⁵ Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 9, para. 34.